

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség káriratok visszaadása
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A tisztviselő kérdés.

Az állami tisztviselők Budapesten tartott értekezlete ujabban ismét felszínre vetette a tisztviselőkérdést, a mely még nagy zavaroknak lehet szülőanyja. A helyzet tulajdonképpen úgy áll, hogy a mindenkori kormányok elé járulnak a tisztviselők az ő jogos kéréseikkel, a kormányok pedig tesznek ugyan többet-kevésbé, de mindenkor kitérnek az érdemleges elintézés elől, nevezetesen nem határozzák meg azokat a véghatárokat, a melyeken túl az állam menni nem fog. Ezek a véghatárok igen sokszorosan megvannak jelölve. Határjelző mindenek előtt az állam pénzügyi helyzete, elsőbbségi igénye van minden militaris kiadásnak, a melynek indokolása a nagyhatalmi pozíció megőrzése. De van még több ilyen. Igen kevés leleményességre volt szükség, hogy ilyen hatalmas argumentumokkal szemben a várakozás, a békés türes álláspontjára szorítsák az esedező tisztviselőket.

De ezek nem mindig nyugodtak meg, hanem az ő igazaiknak a támogatására harci vonalukba igyekeztek állítani a mindenkori ellenzékeket, amelyek az ellenzék sanyaru kenyerén ígértek minden jót, a

mikor pedig hatalomra kerültek, ugyanazon argumentumokkal igyekeztek csendesíteni a tisztviselői mozgalmakat, mint a melyek ellen legerősebben ők küzdöttek. Így kerüli bele a tisztviselőkérdés abban a szerencsétlen cirkulus vicíózusba, a melyből végre mégis ki kell vezetni.

Itt csakugyan okosan, bölcs előrelátással kell tenni igen sokat, mert ez az ország nem egységes nemzeti állam, itt több kötelesség van a tisztviselőnek az állami imperium képviselőjének, mint az egységes nemzeti álladéku nyugateurópai államokban. Az állameszme igen szép dolog, de hogy ebből cselekedetek származnak, arra erős magyar állami és municipális tisztikarra van szükség. És mert az elemi szüksége a magyar állam további fejlődésének, a tisztviselőkérdést nem lehet veszedelem nélkül porlasztani a kormányok és a hatalomért versengő pártok között, mert ebbe az így eldönthetetlen vitába az ország vérzik el.

A magyar tisztviselői kar nem támaszthatja fel a jánicár lázadások rémségeit, sindikalizmus és passiv resisctencia nem lehet harci jelszava a magyar tisztviselőnek, a ki még akkor sem közhatalmas beamter, ha adót szed, illetéket szab, vagy postát indít, mert mindezen

munkásságában az egységes magyar államot szolgáltatja és küzd ellenségeikkel, a minőkkel s német, vagy a francia beamter soha harcra nem kel.

Az államnak mint munkaadónak, a tisztviselőnek mint munkásnak meg kell érteniük egymást ebben az országban. Az állam nem helyezkedhetik a »non possu-mus« kényelmes álláspontjára a tisztviselőnek nem szabad exporbitáns követeléseket támasztani, mert ennek éppen a magyar tisztviselőre lesznek súlyos következményei. A közterheket itt nem lehet súlyosítani azon a címen, hogy a tisztviselőket látjuk el jobban, mert a magyar temperamentum erre az amugysem tulságosan szeretett bürokrácia ellen fordul és meg fogják látni a tisztviselőket, hogy mai látszólagos jó barátai miként szállanak velük ádáz harcra.

A tisztviselő kérdést nálunk csak gazdasági alapon lehet megoldani. A karnak, mely igaz ügyben küzd, észre kell vennie, hogy ha az ő szegényes jövedelmét a kartellek, a felesleges közvetítő kereskedelem a maga saját jótékony céljaira nem tizedeli meg, akkor több jut mindenre. Ha az állam kezére jár a tisztviselőnek abban, hogy a gazdasági társulási intézményekben részt

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A fejlődési elmélet.

— P. Tomcsányi utolsó konferencia beszéde. —

Tegnap este óriási számú közönség előtt bucsuzott el P. Tomcsányi Lajos nagyváradai hallgatóitól, akik ezeket az estéket, annak a mosolygós arcú, derűs lelkű, tudós jezsuita atyának az alakját és a szavait mélyen a lelkükbe vésték. Minden beszédére többen és többen gyűltek össze, úgy, hogy a jogakadémia diszerturme az utolsó konferencia beszéd alkalmával nem tudta befogadni a hallgatók, az érdeklődők nagy számát.

P. Tomcsányit sokáig fogják emlegetni Nagyváradon. Egyéniségében, modorában van valami vonzó, lebilencselő, lehetetlen minden szavára nem figyelni. Szavai határozottak, kategorikusak, beszéde ment minden üres páthoztól, a meggyőződés ereje, az igazságba vetett hit szól hozzánk szavaiból, látszik rajta, hogy igazi, becsületes, komoly és nagy tudós, aki

előtt még az ellenségeinek is meg kell emelni a kalapot.

Utolsó konferenciájának tárgya: a fejlődési elmélet, az élet és az ember származása volt.

Beszédének tartalmát a következőkben közöljük:

Azt mondják, a tudomány vívmányait nem veszem figyelembe, tehát maradi vagyok. Igenis van szerencsém kijelenteni, hogy amennyi időt ad Istenem, a haladásra szoktam fordítani. Azt mondják maradi vagyok, hisz aki maradi hátul marad, én pedig elhagynom őket. (Elénk éljenzés.) Mi az élet? Azt mondják: ignoramus et ignorabimus. Mi az erő? Ignoramus et ignorabimus. Tehát nem tudják és nem is fogják tudni soha: En azonban megmagyarázom mi az élet és mi az erő.

Erre azt mondják, maradi vagyok. Honnan a szabad akarat? Ok azt mondják: ignoramus et, ignorabimus. En megvallom, nem értem őket. En azt hittem, az a maradi, aki elmarad egy pár lépéssel a többitől. De mélyen tisztelt hallgatóim, nem akarok én itt mindenkiről beszélni. Emlékszem rá, mikor fiatalabb voltam és a tudományyal foglalkoztam, mélyen tisztelt hallgatóim, olvastam, hogy a tudósok kidobták az Istent, mivel nincs rá többé szükség. Ha akarnánk sem lehetne azt kidobni, mert ami fejlődik, valamiképpen meg

van, már pedig ezt a valamit az Uristen teremtette.

De meg fog nekem bocsátani a mélyen tisztelt hallgatóság, erről a dologról terjedelmesen nem beszéllek, nehogy szives türelmüket ezáltal figyelembe vegyem. Azt mondom, az első életet az Uristen hozta létre. Ebből az életből egy pár növényt, állatot elfogadok, a többi hagyom a tudósoknak, a többihez nekem semmi közöm. Mondjanak a tudósok amit akarnak. Mélyen tisztelt hallgatóim! Nézzük csak vallási szempontból, nem oly nehéz az, mint azt az új emberek elképzelik. Azt sehol nem találjuk, amit ők mondanak. Az Uristen berakta a földbe az erőket, hogy fejlődjenek azzá, aminek fejlődniök kell.

En nem foglalom el Szent Agoston álláspontját, nekem is megvan az álláspontom, amint azt mondtam is. Honnan az élet? Régen-régen a jámbor tudósok azt mondták, hogy a szerzetlen világból származott a szerves lény. Miképpen lehet az életet létrehozni, erre manapság egy tudós sem tud megfelelni. A legkiválóbb tudós bebizonyította szemben a tudománnyal, hogy a generáció c. nem lehet elfogadni. Az első élő-organizmusnál az Uristeure hivatkozunk, mert ő teremtette. Mélyen tisztelt hallgatóim, menjünk tovább.

En nekem nincs az ellen kifogásom, hogy a lények önmagukból fejlődtek. Legyen a tu-

Weiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradai temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását, és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Weiszlovits Lajos**

vehet, az ilyen intézmények gazdasági hasznát a maga javára fordíthatja, akkor olcsóbbá van téve a megélhetés és ezzel lényeges közlekedés történik a tisztviselőkérdés megoldásához.

Helyezkedjék a magyar állam tisztviselői kara az ő jogos érdek küzdelmében a tiszta gazdasági alapra. Követelje a kartellek megszüntetését, a felesleges közvetítő kereskedelem korlátozását, a közvetített szorítását, minden szövetkezeti reális alakulás támogatását, mint közvetett segítséget a csak nagy harcok árán bizonytalan eredményekkel sem kecsegtető egyszerű fizetésemelések helyett, bizonyára meg lesz az eredmény, a megélhetés olcsóbbá tétele, a mi ugyanaz az eredmény, mintha nagy harcok árán kiküzdje a több fizetést és a kiküldött többletet menten lefoglalják a mai korhadat gazdasági berendezések, a melyek ép úgy mint a parasiták csak beteg testeken élőskehetnek.

A magyar tisztviselő, mint hajdan a nemes ember a magyar szent korona tagja, ez megérdemli, hogy existenciájának a biztosítására valami történjék. Magának ennek a karnak kell megmutatni a módokat arra, hogy rajta segítsék, nem pillanatnyilag megszerzett fizetéstöbbletekkel, a melyek más zsebt táplálják, hanem organikus gazdasági berendezésekkel, a melyek biztosítják a nyugodt megélhetést.

A jövő heti obstrukció. A vitarendező bizottság ma délután ülést tartott, melyen elhatározták, hogy őket semmi sem befolyásolja és taktikájuk nem változik. Jövő héten is névszerinti szavazások lesznek.

Báró Barkóczy nyilatkozata.

A megcáfolt hamis vádak.

A fővárosban megjelenő Esti Ujság egyik munkatársa meginterjúvolta Barkóczy bárót, a tanárok mai forrongása tárgyában, s a beszélgetés különösen a körülforgott, hogy mennyiben felelnek meg az igazságnak azok a vádak, amelyeket Barkóczy báró ellen felhoznak.

Barkóczy báró kijelentette, hogy széles alapon kellene arról nyilatkoznia, miszerint van-e a középiskolákra vonatkozólag valamely politikája; de kijelentette, hogy az a törekvés, miszerint a gyermekek ne csak tanuljanak többet és jobban, hanem nevelni is kell őket, hogy jellemesek, megbízhatók legyenek.

A klerikálizmus csak vád. Azelőtt a katolikus tanárokat elhanyagolták, nem egyforma mértékkel érték. Ezt akarja megszüntetni. Senkit kedvezésben nem részesít.

Azon kérdésre, hogy a tanárok kinevezésénél döntő szerep a felekezeti, azt felelte, hogy nem hajlandó vallástalan embereket vezető állásba tenni igazgatóknak olyanokat lát szívesen, kiknél vallás és erkölcs van. — De nagy tévedés, hogy én csinálom az igazgatókat. Sok liberálisnak híresztelt előkelők megmaradnak a háttérben, mikor engem vádolnak, hogy a kongregánistákat én segítem előre, akiket pedig mások presszionáltak be. Az utolsó öt igazgató kinevezése is külső befolyásra történt. Az ódiomot azonban én viselem.

Hogy új kath. gimnáziumokat állítottunk fel, ez az ottani lakosság óhajára történt. Nem látom át, miért ne teljesítsük színmagyar városok kérelmét, csak azért mert katolikusok, mikor másutt idegen gimnáziumok vannak. A középiskola azért kell, hogy kulturát teremtsen ott, ahol nincs.

Beszéde további folyamán kijelentette, hogy tisztán azért, mert kath. és kongregánista, előnyben nem részesített senkit. Ha tehetséges és buzgó a kath. tanár, a vallás csak nem lehet előmenetelénél az akadály. A kongregáció nem politizál, csak egy cél van előtte, a vallás erkölcsös kath. élete.

Hosszu idő óta áll az ügyek élén, de se zsidót, se protestánst nem szólított fel áttérésre; sőt, ha ilyen szándékkal valaki jelentkezett, meggondolásra intette. Am kidobta, aki az áttérést felajánlotta, ha kinevezik. Neveket mondhatna, akiknek ajtót mutatott. Aki eredetileg katolikus, abban jobban megbízok, mint aki áttér. Zsidót, protestánst szívesebben látok a tanszéken, mint könnyelműen áttértet.

A mostani forrongás nem bántja a saját személyét. A legfelsőbb hatóság energiája majd rendet teremt. Addig az egyesülés szenved a kárát a politizálásnak. Ő megy a maga útján, Meggyőződése, hogy a középiskolák erkölcsét, nivóját, csak szigorú konzervatív erkölcs tarthatja meg, nem pedig az atheizmus, a liberálizmus leplébe burkolt szabadosság.

A képviselőház ülése. Berzeviczy Albert fél 11 órakor nyitja meg az ülést. Bemutatja Pest vármegye feliratát a montenegrói szerződés ügyében, Pozsony feliratát az obstrukció ellen, Udvarhely városa kérvényét a városi tisztviselők és szolgák munkaidéjének csökkentéséért, a tanítók helyzetének javításáért, a tartalékosok családjának segélyezéséért és a kötelező cselédbiztosításért. Bemutatta végül Oveg és Mihály kőszégek feliratát az argentinai husbehozatal tárgyában.

Kun Béla a kérvények hovautalásával szemben ellenindítványt tesz.

Hazai Samu honvédelmi miniszter bemu-

dósoknak igazuk, amint sokban igazuk van. En azonban nem sorolom az embert az állatok közt fel. Az ember áll az ő compositumában, neki van tette és ami élteti: ez a lélek. Ha ez elmegy a testből, meghalunk. Veszem az embert az ő teljes egészében, veszem a lelket, az ő működésével, vajjon ami őt illeti, vajjon ami benne gondolkodik, nem különbözik-e az élettől? Röviden beszélek, de annyit elmondok, hogy engem a mélyen tisztelt hallgatóság megértsen.

Az emberiség halad, azt mindenki tudja, úgy kicsi, mint nagy ember. Nézzük az állatokat. Ezek nem haladnak. Hogyne, azt mondják, hisz van táncoló ló, zongorázó kutya stb. En is látom egy zongorázó kutyát, de egyszer, mivel a gazdája megütötte, leugrott a székről, a zongora azonban tovább játszott, mivel fel volt húzva; a kutya csak mellette ült. Az állat amire betanítják, csak azt tudja. Az ember azonban folyton tanul, halad a tudományban és beszél, míg az állat nem. De azt mondja valaki, hát a szajkó stb. beszél.

De tudjuk, csak azt, amit mástól hallott. Mélyen tisztelt hallgatóm, mondom, hogy az ember beszél, az állat nem. Az állat csak némely helyen beszél, míg az ember mindenütt. A vadember is beszél, csak hogy a maga módja szerint. Tehát az ember és állat közt nem lehet áthidalás, mert ahol lényeges a különbség, azok mindig különböznek egymástól. Nézzük az ember szabadakaratát. Az ember szabad. Aóban a tudósok ezt is letagadják. Vannak

bennem tények, melyek szabadságomtól függenek; ezt az én öntudatom mondja nekem.

Ok azt mondják, az öntudat csak öntudat. Haladunk és az öntudat megváltozik. Igen, ez ember halad, igyekszik önmagát mindjobban megismerni. Mélyen tisztelt hallgatóm! Tudtában vagyok annak, hogy bennem bizonyos érzet van. Az én öntudatom azt mondja, hogy mikor eljöttem ide beszélni, meg volt nekem a szabadságom. Ha elakartam jönni, eljöttem, bár nem lett volna muszáj. Szívesen jöttem el. (Élénk éljenzés.) Így szabad vagyok, ami anyám, az nem szabad.

Ha azt a követ eldobom, a vonzerő viszi. Az állatnál az ösztön szerepel, ha nincs litania, nem tud semmit. Vannak emberek, akik különböző módon beszélnek, ennek oka az erkölcsatlenség. A modern embert csak az érzelme, ösztöne viszi előre. Az a boldog, akinek szótárába az van írva, tagadd meg magad. Mélyen tisztelt hallgatóm! En azt mondom az ember az Isten teremtménye, az Uristen adta a lelket belé. En nem ismerem el, hogy az ember az állattól fejlődött ki. Az én apám ember volt. Nincs senki, aki betudná bizonyítani, hogy az ember állattól fejlődött ki.

Ne kérdezzük mi a mi tudósainkat, hanem a világhírű tudósokat, azok azt fogják mondani, amit én. Kiváló tudós mondotta, hogy az ember csakugyan átment azokon a stádiumokon, majomból fejlődött ki. Az emberek esze ekkor megállt és azt mondták, hogy csal. Hát ez a híres ember, aki csal. (Élénk éljenzés.) Akkor

jönnek, hogy minket megcáfoltak és hogy maradiak vagyunk. En nem látok benne lehetetlenséget, hogy az ember az állattól származott, de csak a teste, mert a lelket Isten teremtette. Azt mondják, ha az ember meghal, először majom, azután kutya stb. lesz.

Es csak azután föld. A szentírás követem és azt mondom: miként a test közvetlen a földre megy át, úgy az ember teste a földből nő. Mert nekem a szentírás magyarázatától eltérni nem szabad. Hogy aztán a szent atyák nem téves uton járnak-e, azt nem tudom, nincs kizárva. Hitem azonban sziklaszilárd. Ott vannak a régi tudós theologusok könyvei, melyek azt hirdetik, hogy az ember az Isten teremtménye. Aki ezt tagadja, annak Krisztusa nincs. Egyes emberek tévedhetnek, de az egész egyház nem. Tehát mélyen tisztelt hallgatóm, én nem tehetek róla, az én hitem nem engedi, hogy azok táborába lépjek, akik azt hirdetik, hogy az ember a majomtól származott. A sok érv közül elég ennyi azt hiszem arra, hogy megérthessék, minő hasonlóság van a kettő között.

Köszönöm türelmét mélyen tisztelt hallgatóimnak, köszönöm szíves figyelmüket. Igazán hálával tartozom az én hallgatóimnak és mondhatom, kedves emlékeket viszek velem a fővárosba. Kívánom, hogy ezen szavaim termékenyítőleg hassanak az én mélyen tisztelt hallgatóimra.

Nagyvárad legszolidabb és legkellemebb szórakozó helye az

ERDÉLYI BORROZÓ

Nagy Sándor-utca 4. sz.

tatja a honvédevelésről és tiszti áthelyezésekről szóló 1910. évi jelentést.

Attérnek a névszerinti szavazásokra.

Kovács Kálmán az ülés végén határozati javaslatot nyújtott be, hogy a kormány terjeszse elő a tanítók katonai szolgálatára vonatkozó törvényt.

Föld alá temetett tanár.

Selmecbányán, csütörtökön délelőtt egy óra tájban földbeomlás történt az új főiskola laboratóriuma előtt és a földomlás maga alá temette az éppen ott álló *Farbaky Gyula* főiskolai tanárt, aki a mélységbe zuhant, ahonnan megfeszített munka dacára is csak holtan került elő.

Hogy miképp történt a katasztrófa, egész teljességében még nincs felderítve; a megindult bűnügyi nyomozás van hivatva megállapítani, hogy mi okozhatta a katasztrófát és hogyan történt. Ez idő szerint csak annyit tudni, hogy az új főiskola laboratóriuma előtt a földtöltés alatt a pince beszakadt és a töltésen állott *Farbaky Gyula* főiskolai tanár a mélységbe zuhant, hol a nyolc méteres földréteg maga alá temette.

A földbeomlás nagy robajjal történt és a következő pillanatban a közelben állók és elősietők megdermedve állottak a szerencsétlenség színhelyén. Az új építkezésnél dolgozó munkások a főiskolai hallgatók és a közönség támogatása mellett nyomban hozzáláttak a mentési munkálatokhoz.

A mentési munkálatok azonban csak lassan és igen nehezen haladhattak előre, úgy, hogy a déltől délutáni félhat óráig folytatott mentési munkálatoknak alig volt látszatja, nem volt semmi eredménye. Ugy háromnegyed tíz óra tájban végre ráakadtak a tanár kabátjának egyik szárnyára. A munkát lázasan folytatják, de a test annyira be van ékelődve a földrétegbe, a föld oly erővel szakadt be, hogy éjjeli félegy óráig lankadatlanul kellett dolgozni, hogy megazuljon a földréteg és előkerüljön *Farbaky Gyula* — holtteste. Mert a mentőakció teljes tizenkét órai fáradhatatlan munka dacára is csak a tanár holttestét hozhatta a felszínre. Ugy látszik, hogy a katasztrófa nyomban megölte a szerencsétlen tanárt, mert amint az óriási földréteg rászakadt, azonnali fulladás állott be.

Békeakció. A béketárgyalásokban kisebb szünet állott be. Ez ugyan nem jelenti azt, mintha egészen szünetelne, csak a vezérek látják jónak, hogy a tegnapi nagy tanácskozások után kis időt engedjenek az eszmék megérelésére. Ma inkább csak a függetlenségi pártok egyes tagjai folytattak egymás között beható tanácskozásokat, *Justh Gyula* pedig *Berzeviczy Albert*et kereste fel az elnöki emelvényen s hosszasan beszélgetett vele.

A felhivatalos »Bud. Tud.« jelenti, hogy *Berzeviczy Albert* a képviselőház elnöke és *Justh Gyula* a békeakció dolgában holnap délelőtti tanácskozásra ülnek össze.

Tegnap délután 5 órakor *Kossuth Ferenc* lakásán értekezlet volt, amelyen *Berzeviczy*, *Tisza István* gróf, *Apponyi* gróf, *Andrássy* gróf vettek részt. Aláírtól az eddigi tárgyalások eredményét összegezték.

Az a hír terjedt el, hogy *Justh* és *Berzeviczy* között újabb nézeteltérések merültek fel. Ezt azonban megcáfolva látják azáltal, hogy a Ház folyosóján igen barátságos beszélgetést folytatott a két politikus.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér.

Alapított 1888.

Följegyzések.

Halk ropogás.

A színházban egy idő óta különös szokás grasszál. Akik ott ülnek a támlásszékek utolsó soraiban, de meg a jóval előbb ülők is észrevették valami gyors ismétlődésben hallható recsegést, piszmogó ropogtatását valami dolognak. Az ember bosszankodva fordul hátra és gyanúsán néz a szomszédjára.

Ez természetesen méltatlankodó pillantást vet rá és a piros plüss szék másik oldali karjára dől. Magában csendesen gondol valamit az illetőről, aki nem egyszer, de többször és mindég izgatottabban izeg-mozog, hátrafordul, tejét csóválja és a többi.

És az az érdekes és jellemző a dologban, hogy ez a kellemetlen rörges csakis sötétben jelenkezik. Mihelyt kialszik a nagyecillár s kettéfut a nehéz bitor függöny: abban a percben megindul a fülbántó zaj.

Pedig a dolog oly egyszerű és magyarázható: végig ama félhomályban lévő tömött sor mögött, amelyben lázas szemű diákok, izzadt arcú bakák állnak meg temérdek néző van. Ezeknek szabad a kezük, nincsenek összezusfolva. S kup alakú, kék kis staniclik csüngenek a balkezükből, a jobbal pedig hasadt o'dalu, barna maróit szednek ki belőlük és ügyes mozdulattal meghámozzák s aztán — na természetesen — jámborul megeszik. S mindez oly ártatlan művelet, oly semmisség! . . .

Igen, de mikor circa nyolvan—száz ember csemegézik ily csendes zajjal! És még hozzá tessék elgondolni a maróni-haj recsegtetéséhez azt a bájos csámcsogást, amit egy pár emésztő uriember oly zavartalanul csinál, mintha otthon volna! . . .

Persze, ily kísértő zene mellett lehetetlen a figyelés. Bántja a füleket a kellemetlen zaj, aminek megszüntetését első sorban a jó izlés sürgeti. Mert enni otthon szokott minden rendes ember.

Legjobb minőségű

valódi amerikai cipők

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

Az edelényi rablógyilkosság.

Regula visszavonta vallomását.

A tegnapi miskolci tárgyaláson Regula nem vádolja már Zöldit és Rutkót, de megmaradt amellett, hogy Kovács Antal vele gyilkolt.

Amikor Geöcze elnök fél 10 órakor megnyitotta a tárgyalást, dr Lengyel a következőket mondotta:

— A vádlottal való beszélgetésem olyan tényállást adott tudomásomra és olyan tényállás előadásával bizott meg, amelyet nekem most már ügyvédi kötelességem is előadni. Utasítást adott nekem és én a magam lelkiismeretének megnyugtató végett és a magam felelősségének megállapítása szempontjából írásban kértem ezt tőle. Az utasítás így szól (olvassa):

»Nagyságos képviselő ur! Egyik vallomásom sem tartalmazza a tiszta igazságot. Zöldi vallomása alatt megbántam, hogy ártatlan embert gyanúsítottam. Zöldi és Rutkó nem bűnösök, de Kovács igen. Tessék ezt kieszközölni és megmondani a tárgyaláson. Tisztelettel íj. Regula Ede.«

Lengyel Zoltán folytatja beszédét: Annak következtében, hogy egy ilyen nagyon nehéz, súlyos bűnügyben nem lehet egyéb hivatásom, mint a való tények megállapításán keresztül a konzekvenciáknak a védelem szempontjából való levonása, kérem a nagyságos főtárgyalási elnök urat, méltóztassék erre vonatkozólag a vádlott álláspontját megkérdezni.

Bulyovszky főügyész helyettes kijelenti, hogy a tárgyalás tegnapi felfüggesztése ellen azért nem emelt szót, mert azt hitte, hogy a vádlott a bizonyítékok sulya alatt teljes beismerésben lesz. Indítványozza, hogy folytassák a tanúhallgatásokat.

Az elnök (Regulához): Hallotta a képviselő ur előterjesztését?

Regula: Igen.

— Mondja el, hogy megfelel-e ez a valósnak és mit kíván különben még vallani.

— Ártatlan embert nem akarok beletolni a dologba, de azt sem akarom, hogy teljesen engem terheljen a bűnügy s ha más is bűnös, az elszabaduljon. További adatokkal csak akkor fogok szolgálhatni, ha már a tanuvallomások után minden meglesz állapítva.

Geöcze elnök: Egy ilyen részletes visszavonása a vallomásnak meglepi az embert, Regula és azért felhívom, hogy miután teljesen tájékozatlanok vagyunk és miután azt a három gyanúsítottat rehabilitálni kell, tegyen teljes és töredelmes vallomást.

Regula: Addig, amíg nincsen megállapítva, nem tehetem, mert szavabiztonságom kétségbe van vonva.

— Mi majd meg fogjuk állapítani, hogy mi a valóság és mi a valótlanosság szavaiban. De az istennel ki kell békülnie és azután az emberek talán könnyörlétebbek lesznek, ha maga fölött ítélnék. (A vádlott hangosan zokogni kezd.) Szálljon magába, Regula, az őszinte vallomás által mindjárt könnyit a lelkén. Lásza, azért, hogy Zöldi és Rutkót nem vádolja, még mindig megmarad Kovács elleni vádja.

Regula: Ot nem vádolom ártatlanul!

— Hát mondja el, hogyan áll a dolog, mert én most nem látok bele.

A vádlott az előbbi indokok alapján megtagadja a vallomást.

Most dr Lengyel tesz újabb hosszú előterjesztést, amelyben konstatálja, hogy Kovács alibije nincs teljesen bizonyítva. Szükségesnek tartja továbbá a vizsgálat kiegészítését a meggyilkolt Czeisler bűnerszényér, amely most a Gyagyátörben lakó fivérének, Czeisler Ferencnek van.

E fontos körülmények felett való döntésre a bíróság délelőtt visszavonult tanácskozni, a határozatot pedig délután félnégykor hirdeti ki, amikor a tárgyalást folytatni fogják.

UJDONSÁGOK.

Rendjel átadás Fetszer püspöknek.

Nemcsak Nagyváradon, hanem az egész egyházmegyében őszinte örömet keltett Fetszer Antal felsz. püspöknek a Ferenc József-rend csillagos középkeresztjével történt kitüntetés.

Amióta a jól megérdemelt kitüntetés köz tudomású lett, elárasztják közel-távolból jókívánatokkal, üdvözlésekkel a kiváló főpapot.

A rendjel átadása tegnap ment végbe.

Délután 4 óra tájban gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyés püspök megjelent a káptalanban s szép beszéd kíséretében átadta Fetszer Antal püspöknek a királyi elismerés jelvényét: az érdemkeresztet és a csillagot.

A megyés püspök méltatta azokat az érdemeket, amelyeket Fetszer püspök az egyházmegye érdekében kifejtett s örömet fejezte ki, hogy ő tűzheti mellére a szép kitüntetést.

Fetszer Antal püspök megköszönte a megyés püspök szíves figyelmét és fáradozásait. Igérte, hogy ha eddigi tevékenységével nem szolgált rá a legmagasabb elismerésre, igyekezni fog azt a jövőben meghálálni és kiérdemelni.

Ezután a káptalan tagjai melegen üdvözlözték Fetszer püspököt.

A munkáslakások ügye Biharvármegyében.

Biharvármegye még 1908 ban elhatározta az akkori földmivelésügyi kormány felhívására, hogy a vármegyében 500 munkásházat fog építeni a gazdasági munkások részére. Azóta az ügy egyállapotban van. A vármegye ugyan elkészítette a költségek fedezetét, a lakások kiviteli terveit, csupán a miniszter által megajánlott fél millió koronára és a miniszter jóváhagyására volt szükség.

A támogatás azóta állandóan késett. Az ügy a miniszteriumban hevert. Ez alatt pedig a várgye minden részéről tömegesen érkeztek a miniszterhez is, a vármegyéhez is a kérvények, melyekben a gazdasági munkások lakást kértek, sőt kivándorlással is fenyegetőztek. Végre az ügy egy lépéssel tovább haladt. A miniszteriumban elővették az ügyet és ma már a vármegyén ismét tárgyalás alá került az ügy. Fráter Barnabás alispán ma délelőtt 10 órára értekezletet hívott össze a megyeházára, melynek egyedüli tárgya a munkáslakások ügye lesz.

Ezen az értekezleten meg kell változtatni, mert azóta lényegesen változott a helyzet. A mai értekezlet elé nagy érdeklődéssel tekintenek a megyében.

*** Az emléktábla ügye.** A »Tiszántul« legelőször foglalkozott a jogászifjuság ama beadványával, amelyben sürgős intézkedést kér a város tanácsától arra nézve, hogy Nagy Sándor emléktábláját távolítsa el az Erdélyi Borozó faláról. Az ügy a hírlapok sürgetése révén is, de meg a jogászok lépései következtében is gyors elintézés alá került. Ma már foglalkozott vele a tanács s arra az álláspontra helyezkedett, hogy mivel a ház magántulajdon, ő: a város hivatalos felszólítást nem intézhet annak tulajdonosához, hogy távolítsa el a táblát. Hanem úgy állapodott meg, hogy magán uton teszi meg a szükséges lépéseket. Remélhetőleg a tulajdonos kész örömmel fogja teljesíteni a város óhaját.

*** A hercegprimás jubileuma.** Vassary Kolos bíboros tegnap ünnepelte hercegprimáságának huszadik évfordulóját. Kinevezése Simor utódjával a szenzáció erejével hatott, de csakhamar megnyerte a szíveket. Az a két beszéd, melyet a koronázás negyedszázados évfordulóján és a millenniumi Te Deumon mondott, az egész nemzetet meghódította. Az ország szeretettel veszi ma is körül első főpapját, de ő szerényen visszavonul az ovációk elől. A tegnapi jubileum csendes misével kezdődött, melyet a primási palota kápolnájában dr. Kohl Medárd mutatott be. Délelőtt 10 órakor a Matyas-templomban ünnepélyes istentisztelet volt, melyet dr. Nemes Antal apátfőnök celebrált. Az istentiszteleten nagy es előkelő közönség volt jelen, köztük Vasza volt tanítványai. A hercegprimás küldöttségeket és gratulációkat személyesen nem fogadott, hanem a tisztelgők a primási palotában kitett üdvözlő ivre irták nevüket.

*** Mária királynő sirkamrája.** Két nappal ezelőtt megirtuk, hogy a váradi varban most folyó ásátásoknál két sirkamra került felszínre, azonban mindkettő teljesen ki van fosztva, semmi nyomra nem akadtak benne. Karácsonyi János dr az ásátások vezetője a helyről, ahol az egyik sirkamra áll, megállapította, hogy az Mária királyné sirkamrája volt. E sirkamrát teljesen azon a helyen találták, ahol az utolsó, az 1755-ből származó leírás azt meghatározza. Sajnos, hogy csak ilyen állapotban találhatók meg.

*** Téli menetrend a villamoson.** A nagyváradi városi vasút részvénytársaság bejelentette Nagyvárad városának, hogy a téli idő beálltával a villamos vasuton a személyforgalmat csökkenteni szándékozik. És pedig a Szent László-tér—Szacsavay utca—Rádey-kerti vonalon eddig 6 percenként közlekedtek a kocsik, most pedig 8 percenként fognak közlekedni; a Szent László tér—Bányasori vonalon pedig nem a végállomásig, hanem csak Komáromi-utcáig közlekednek a kocsik és pedig 10 filléres menetdíj mellett.

*** A hirdetésekéről szóló szabályrendelet.** A hirdetésügy egyöntetű rendezése tárgyában alkotott szabályrendeletet Nagyvárad városához visszaküldte pótlás végett a belügyminiszter. A büntető részre vonatkozólag tesz észrevételeket a miniszter. A módosítások keszrevételvezetése után újabban fel kell terjeszteni a szabályzatót.

*** Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, Stark Gyula r. kath. igazgató-tanítót mély gyász érte, bátyjának Stark Antalnak halálával. Az elhunyt régebben Nagyváradon lakott, de már évtizedek óta a fővárosban élt. Hosszas és kínos szenvedés után, élete 72. évében Budapesten elhunyt. Nejein kívül két gyermeke és testvérei gyászolják. Temetése tegnap volt a fővárosban. Leikiüdvéért a requiem október 31-én délelőtt 8 órakor lesz a váradi-olaszi plébánia templomban.

*** Parcellázás Szaldobágy határában.** Heteyi J. cs. és kir. kamarás a nagyváradi hegyen, egészen Szaldobágy község határában levő nagy kiterjedésű szőlőjét parcellázni óhajja, mintegy 40 házhelyre. A parcellázás iránti kérelmet tegnap tárgyalta a város tanácsa s tekintettel arra, hogy a terület a várostól több kilométer távol van s itten egy újabb telep létesítése éppen nem kívánatos, a kérelemnek nem adott helyet. Ez alkalomból, a multakon okulva, még azt is elhatározta a

város tanácsa, hogy figyelmezteti a lapok után a közönséget s a szomszédos falvak közönségét is, hogy ezen területből házhelyek céljaira területeket ne vásároljanak, mert az építési engedélyt nem adja ki a város, ha pedig engedély nélkül akar valaki ott építkezni azt karhatalommal is meggátolja. Ezzel megakarja óvni a város a közönséget attól, hogy drága pénzért olyan területet vegyenek, amelyre nem építkeznek. Régen kellett volna már így eljárni a városnak, akkor nem lenne annyi baj a hegyi építkezésekkel.

*** Áramszünet.** Vasárnap, azaz f. hó 29-én déli 12 órától 1 óráig a városi villamos-telepen az áramszolgáltatás — a kapcsolótáblán végződő munkálatok miatt — szünetelni fog. Ez az áramszünet azonban a villamos vasut forgalmát nem érinti.

*** Felebbezések a sertéshizláló kibővítése ellen.** A biharmegyei gazdák áru- és kereskedelmi részvénytársaságának, Nagyvárad város törvényhatósága megszavazta a sertéshizláló kibővítésére és a szalámi gyár részére kért területet. Ezen közgyűlési határozat ellen tegnap ismét két felebbezés érkezett be a városhoz. Dr. Altmann Jakab közegészségi szempontból kéri a határozat megsemmisítését, mert a 6000 sertés hizlalására berendezendő telep közvetlen a város mellett van, ahol az új vashid kiépítése után új városrész keletkezik. Már pedig minden gazdasági érdeknek meg kell hátrálni a közegészségügyi érdekek előtt. A hizlalda megfertőzi a környék levegőjét. — Weiszlovics Gyula pedig felebbezésében szintén a közegészségügyi érdekeinek hangoztatása mellett, azért is kéri a határozat feloldását, mert az káros anyagilag is a városra. Kéri, hogy rendelje el a miniszter, miszerint az orsz. közegészségügyi bizottság és az állatorvosi főiskola felülvizsgálata alapján adandó véleményt kéri ki ez ügyben.

*** Neveletlen tréfa.** Kőszeghy József városi főmérnökkel gyerekes tréfát üzött valami névtelen levelező. Elferdített írással levelet küldött a főmérnöknek, amelyben csak ennyi állott: »Vigyázz!... Végnapjaid megvannak számlálva... Végrehajtó ülésből... — Az oromban viccet a főmérnök a tegnapi tanácsülésben megmutatta a tanács tagjainak, akik tréfára vették a dolgot s humoros megjegyzésekkel csipkedték meg a főmérnököt.

*** Keresnek egy gyógyszerészt.** Erdékes körözvényt adott ki most az alispán. A körözvényben Szabó László volt gyantái gyógyszerészt keresi az alispán. A gyógyszerész ugyanis Gyantáról ismeretlen helyre távozott és a vármegye még 13 korona és 12 fillérel tartozik neki. Ezt az adósságát akarja kiegyenlíteni a megye és ezért keresi a gyógyszerészt.

*** Tiszti főszemle.** A folyó évi november hó 4-én megtartandó tiszti főszemlén megjelenő közshadseregbe tartalékos havidijasok kitöltött személyi tudósítványt (Personalausweis-t), az ajánlati jegyet (Widmungskarte-t) és az utolsó kinevezési okmányt, az orvosok ezenkívül még az előirt katonarorvosi táskát is magukkal hozni tartoznak. Azon tartalékos havidijasok részére kik a tiszti főszemlén bármely oknál fogva nem vehettek részt, f. évi november hó 14-én, délelőtt 9 órakor, a hadkiegészítési kerületi parancsnokságnál tiszti főszemle fog megtartani, melyre a megjelenők azon előre nem látott okokat, melyek a tiszti főszemlén való megjelenésüket akadályozták, írásbellel beigazolni kötelesek. A tartalékos (póttartalékos) hadapródjelöltek és egyenau-gyak, valamint tartalékos (póttartalékos) hadapródok, kik ez év folyamán nem álltak tényleges szolgálatban és fegyvergyakorlatra sem

voltak bevonulva, kötelezettek megjelenni a nagyváradi vár tornatermében a f. évi november hó 7-én 9 ó. kör d. e. kezdődő főszemlére. Az ezen főszemlére kötelezett egyének polgári ruhában jelennek meg és katonai igazolványi könyvükön kívül ugyanazon többi okmányokat kell magukkal hozni, mint a tiszti főszemlén megjelenő tartalékos havidíjasok. Az ezen főszemlértől va amely akadály miatt elmaradt egyének főyó évi november hó 16-án délelőtt 9 órákor a hadkiegészítési kerületi parancsnokságnál megtartandó **utószemlére** tartoznak megjelenni és elmaradásukat épp úgy, mint a tiszti főszemlértől távolmaradt tartalékos havidíjasok írásbelileg igazolni.

* **A szerepi orvos fizetése.** Egy alkalommal megirtuk, hogy Goldstein József szerepi körorvos kérvényt adott be a vármegyéhez, amelyben 1000 korona helyi pótlékot kért, mert az ottani jövedelméből nem tudja fenntartani magát és nagyszámu családját. A kérvényt véleményezés végett a községnek adta ki a vármegye. Szerep községe tegnap küldte vissza a kérelmet és annak teljesítését véleményezi.

VOSZKA FERENCZ

czipő- és csizmaárui
meglepő szolid árban
előnyösen beszerezhető.

Cégt. IFJ. VOSZKA FERENCZ
TELEPHON 1133. TELEPHON 1133.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertől, mert nem mindegy az, hogy csak puská vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdesektől, mert rendszeren későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puska-művesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telephon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.

x **A szerelem utja a gyomron visz keresztül,** mondja a rég közmondás. Hát kedves háziasszonyok, készítsétek izletes ételleket unatoknak, de ne csak arra törekedjétek, hogy jól, hanem arra is, hogy egyben olcsón is főzzétek, mert bizony a szerelemnek sokszor a bugyelláriszhoz is van köze. A vajnál még a mai drágaságúal is sokat megtakaríthatok, ha nem feledkeztek meg a sárga, simulékony Ceres-ételzsírról. **A jelen njságpéldányban megjelent hirdetés kitűnő** vényt tar tel nektek arra nézve, hogy mikép lehet legfinomabb vajjal feláron előállítani

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét
folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:**
Nagyvárad **Iroda s raktár**
Szt. János-u. 1. **Bémer-tér 3.**
Telefon 556. Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petrolleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF. 33

x **A LA GERBEAUD** színházi cukorkák kizárólag csakis **Aszódynál**, Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-ös, 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségéért a cég neve garantia. Minden csomagon az **Aszódy** név olvasható. **Telefon 635.** 550

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **az őszi és téli szöveteim** megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsü pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálok.
Telefon 11-41. Telefon 11-41.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes
kézi munkáktól. Bóvli
árut ne vegyen, mikor

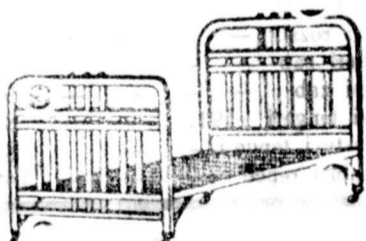
ujat és szépet

nálam az elismert olcsó
áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.
Figyeljünk a cégre

Vas és rezbutor

gyári rakitári

Székrenyágy 3 matracal 20 korona

Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Theodor és Társa.
Vasárnap d. u.: Iglói diákok, este Az adju-
táns.

Theodor és társa. Ma este ezt a rendkívül szellemes francia bohózatot játsszák a színházban. Ezek óta nem volt a színházak műsorán ilyen ötletes, kacagtató vidám bohóság, mint a szellemes Theodor ur tréfái. Még ez ideig valameányi előadását zsúfolt ház nézte végig a Szigligeti színházban.

Vasárnapi előadások. Vasárnap délután Farkas Imre hatásos, szép diáktörénetét, az Iglói diákokat játsszák a színházban, este pedig Az adjutánt, ezt a pompás muzsikájú látványos új operettet mutatják be vasárnapi kis bérletben.

EGYESÜLETEK.

A Népnevelési Egyesület ülés.

A Biharmegyei Népnevelési Egyesület választmányá tegnap, pénteken délután a megyeháza kistermében ülést tartott.

Fráter Barna alispán elnököl s jelen voltak: Vasadi Lajos kir. tanfelügyelő, Vallner Ödön m. főügyész, dr Konrad Márk ny. bábképezdei igazgató, dr Vucskics Gyula esperesplébános, Balogh János megyei tb. főjegyző, Karácsony és Orbán segédtanfelügyelők, Gábel Jakab ig. tanító, Számborovszky Rezső r. kath. tanító, Szűcs Izsó iparisk. igazgató, Kerekes Elek takptári pénztárnok.

Első sorban az Erzsébet alapítvány kiosztása felett tanácskoztak. November 1-én meghirdetik a pályázatot s megbízták az elnököt, hogy a kir. tanfelügyelő ajánlatára ossza a ki az alapítvány kamatait. Ot tanító részére ösztöndíjat ad az egyesület s erre december 1-ig nyújtandók be a pályázatok az elnökséghez.

A kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy Biharmegye új térképét még a nyáron megrendelték Posnernél, de még eddig korrekturát sem kapott. Tavaszra azonban valószínűleg készen lesz az új térkép.

Ezután a választójog kérdésévei foglalkozott a választmány. A kormány ugyanis a választói reformra nézve kéri az egyesület véleményét.

Rész Mihály titkár javasolta, hogy tekintettel, miszerint ez a kérdés politikai természetű, a választmány térjen napirendre a kérdés felett.

Dr Vucskics Gyula más véleményben van. Helyesli, hogy a kormány minél szélesebb körből megakarja ismerni a véleményeket. A kérdésnek van nemcsak politikai természetű, hanem kulturális része is. Legalább is a magyarul írt olvasni tudáshoz kössék a szavazati jogot. Ilyen irányban adja le az egyesület véleményét. A kérdésben különben küldjenek ki egy bizottságot.

Gábel Jakab, Kerekes Elek, Vallner Ödön szólottak a kérdéshez.

A vita eredményeül azt határozták, hogy az egyesület véleményében fejtessék ki, miszerint a kérdés politikai részét az egyesület nem érinti, de mint kulturegyület, szükségesnek tartja, miszerint ha tárgyalás alá kerül a törvényjavaslat, abban a magyar írás-olvasáshoz kössék a szavazati jogot.

Végül elhatározták, hogy Fetszer Antal püspököt kitüntetése alkalmából jegyzőkönyvi kivonaton üdvözli a választmány.

TANÜGY.

Magánvizsgálatok a közs. polgári iskolában december hó végén tartatnak meg. Vizsgálati engedélyért a biharmegyei kir. tanfelügyelőséghez intézett kérvények az iskola igazgatóságául nyújtandók be november hó 10-ig. A kérvények mellékletei: 1. születési anyakönyvi kivonat; 2. iskolai bizonyítvány; 3. hatósági bizonyítvány arról, hogy a tolyamodó az iskolai bizonyítványának kelte óta hol lakott és mivel foglalkozott.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör áruháza.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünkettemplom ablakok díszüvegezésék
készítésére, művészies és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÓRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

TÁVIRATOK.

A király egészsége.

Budapest, okt. 27.

A király zavartalan álomban töltötte a múlt éjjelt. Nem bántotta a nátha s a légzőszervei is immár jó állapotban vannak. Tegnap hajnalban a király 4 órakor kelet föl s öt órakor jó étvágygal megreggelizett, aztán hozzálátott a napi munkájához. A reggeli vizitációnál dr. Kerzl udvari orvos a király állapotát kitűnőnek találta s azt hiszi, hogy az uralkodó hamarosan teljesen egészséges lesz. Ma az udvari ebéden Konrád bajor herceg ismét részt vett.

Az olasz-török háború

Konstantinápoly, október 27.

A tripoliszi török parancsnok e hó 23-iki távirata jelenti a portának, hogy a dernai helyőrség szívós ellentállást fejtett ki és az olaszoknak nagy veszteségeket okozott. A török csapatok végül egy korábban megállapított terv szerint rendben visszavonultak egy megerősített helyre.

Konstantinápoly, október 27.

Török forrásból származó hírek szerint Benghazitól két órányira keletre part-raszállt olaszok harcba keveredtek török csapatokkal és szenusszi önkéntesekkel, akik a Hadade datolyaültetvények mögött megerősített pozíciót foglaltak el. Az olaszok részén 400 ember elesett.

A kínai forradalom.

London, október 27.

A Daily Mail-nek jelenti Pekingből: A lázadók már 180 kilométernyire vannak Hankautól és diadalról-diadalra haladnak.

Páris, október 27.

A New-York Herald közli, hogy Japán beavatkozásra készül Kinában. Két tüzérhadosztály már uton van és a flotta parancsot kapott, hogy legyen készen a Kinába való indulásra.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara értesítése. A temesvári cs. és kir. VII. hadtest hadbiztossága a nagyváradi és temesvári katonai raktár részére az 1912. év folyamán szükséges 6800 métermázsas raktárszerüminőségű rozs szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1911. november hó 7. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a kamarai hivatalban a hivatalos órák alatt délelőtt 8 órától, délután 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1911. október hó 27. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos kamarai titkár.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonapiacán tegnap nagyon vontatott volt a hangulat. Készáru forgalom huszezer mázsas változatlan árák mellett.

Határidők szárlata:

Októberi buza	— — — —	11.78
Áprilisi buza (1912)	— — — —	11.99
Októberi rozs	— — — —	10.68
Áprilisi rozs	— — — —	10.39
Októberi zab	— — — —	9.36
Áprilisi zab	— — — —	9.56
Majusi tengeri (1912)	— — — —	8.54
Augusztusi tengeri	— — — —	8.60
Augusztusi repce	— — — —	14.60

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Írta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

— A válás, — mondá Helén csendesen, elhalványodó ajkakkal és hiába akart még más szót is hozzá tenni; hangja megtagadta a szölgálatot.

Miksa oly heves felkiáltásban tört ki, mely atyjának indulatos modorára emlékeztetett:

— Helén! hogyan mondhattad ki e szót, mely ellen, ha igazán szeretsz, egész szivednek föl kell lázadnia?

— Es hiszed-e, Miksa! — szölt és nagy szemével komolyan s őszintén nézett rá, — hogy nem lázadt fel valóban? De bár beszéljen is szivem, eszem ellenesmond és azt követeli, hogy atyád akarata előtt meghajoljunk.

— Atyám akarata előtt? — kérdé Miksa ijedten:

— Beszélj ő veled egyedül?

— Nem de erre nincs is szükség. Amit nekem a reggelinél mondott, abból elég világosan látom, mit határozott felőtünk.

— Es mit határozhatna egyebet, mint legfeljebb egybekelésünk helyét és idejét? Nem ál-büszkeség ez, Helén! mely megvesztegeti lelkedet, hogy sértve érezd magad egy elharmarkodott szó miatt, melyet tegnap még megbocsátottál volna Miksád atyjának?

— Bizonyosan nem az, Miksa! En nem éreztem magamat megsértve, hanem nagyon megijedtem; és én azt hiszem, te épen ugy megértetted atyádat, mint én.

Hanem kimélni akarsz, jó Miksám! pedig jobb lenne, ha e keserű órában a régi, hü őszinteséggel viseltetnél irántam.

Nem bírt tovább beszélni; ajkai remegnek és akarata ellen nagy könnyecspek folytak alá arcán. Fölszárta könyeit és aggályos, kérő tekintetű vetett Miksára.

— Helén! — mondá Miksa meghatottan, — ha te így beszélsz hozzám, akkor nem titkolhatok el semmit előtled és mint mondd, nem is szabad ezt tennem. Tehát halljad, de ne légy oly bus és ne ijedj meg annyira.

(Foly. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

H. H. Nagyvárad A béli rejtélyesnek látszó uti kalandról volt tudomásunk, de mivel az illetőnek szerencsére semmi komolyabb baja nem történt, feleslegesnek tartottuk a dolog részletes közlését, nehogy az illető hozzátartozói megijedjenek miatta.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA

**A szerelem utja a gyomron visz át
azért süssetek és főzettek kizárólag Ceres ételzsirral.**

Legfinomabb TEAVAJ készítése: Sárga, simulékony »CERES« ételzsir (»Ceres«-kockák) és fehér (»Ceres«-táblák) egyenlő arányban keverve, óvatosan, felhevítés jól megkeverendő, mialatt a tálat avagy a lábost gyorsabb kihülés végett hideg vízbe állítjuk mindaddig, míg a zsir megfagy. A tej viztartalma így teljesen kiválik, míg a »Ceres« zsir a legfinomabb teavaj ízét és zamatját veszi fel és ugyanugy használható is. Egy tejjás sárgája még jelentékenyen növeli e keverék jóságát. Az ezen utastás alapján előállított teavaj az érvényben levő törvényes határozmányok szerint csakis a saját háztartásban használható.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5,0%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlái betéteket is elfogad.

A betőkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incasso) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra 161

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

1868—1911. számhoz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. törvényszéknek 1910. évi V. III. 3276—5 számú végzésével Dr. Pallay Lajos és Dr. Krüger Jenő ügyvéd által képviselt a Nagyvárad t. kp. rt. felperes részére alperes ellen 240 korona követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 2000 kor. becsült ingóságokra a Nagyvárad város kir. járásbírósa fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatók követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Rákóci utca 7 számú házban, leendő megtartására határidőül 1911. év október hó 30. napján, delután 2 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttél vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1911. október hó 16-án.

Csathó Jenő
kir. bír. végrehajtó.

MEGNYILT

a Bémer-tér sarkán Nagyvárad legelegánsabb cipőüzlete, hol óriási készletet tartunk mindenféle cipőárúkbán.

Egységáraink: 10, 13, 17. és 22. kor.

Moskovits Farkas és Társa

cipő és csizmagyár részvénytársaság

NAGYVÁRAD. BÉMER-TÉRI FIOK.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

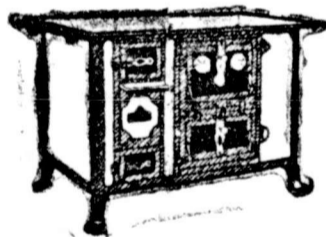
Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szálítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takarék tüzhelyek

és lakatos tömegárú állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szabadalmazott folyton-égo

Meteor
Kályhák sz. 1166.

**KÁLYHA
TÁLCZÁK
ELLENZÖK
FAKOSARAK
SZENTARTÓK
NAGY
VÁLASZTÉKBAN**

Szabadalmazott folyton-égo

Meteor
Kályhák sz. 1174-1176.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében N. Várad, Rákóci-ut.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájviz	25 >
1 > száj szagtalanító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatol	20 >
1 > tégely Odontin togpasztá	55 >
1 drb Odontin betét	35 >
1 üveg Picavan	98 >
1 üveg Bay Rum	85 >
1 > Jera violette brillantia	80 >
1 > francia brillantim	15, 22, 35 >
1 > folyékony brillantim	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > kivonat	75 >
1 drb bajuszkötő	75, 20 85 >

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Dianna szappan	65 >
1 dob Lickner puder	38 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajballás ellen	1 frt — >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kiehlhauser ibolya glycerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	38 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfinomító	20 >
1 üvegtégely tejcrém	20 >

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuszkéfe	20 >
1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 körömkefe	05 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 mtr vörös gumicső	60 >
Egynegyed Ko Brunz watta	85 >

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
::: utólérhetetlen. :::

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában Központi Takarékpénztári részvények vannak, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-a. 3.) folyó évi október hó 10-től október hó 31-ig beszolgáltatni sziveskedjenek.

Minden egyes Központi Takarékpénztár részvény helyett 1 Egyesült intézetbeli részvény fog kiadatni.

A kicserélés végett beadandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítani óhajtják.

Ezen részvények kicserélése, ha az új részvények a régiakkal azonos nevre állítatnak ki, díj- és illetékmentes, ha azonban az új Egyesült intézetbeli részvény a régitől eltérő más névre állítatnak ki, a rendes részvényátírási-díj és illeték lesz fizetendő.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

Formára és tartósságra
felülmulhatatlanok
a MOSKOVITS
anatomiai czipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona.

Nagyváradfi fiókjüzetek:

I. Kossuth-telep 5. Gyárépület.

II. Bémer-tér, Bazár-épület.

III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

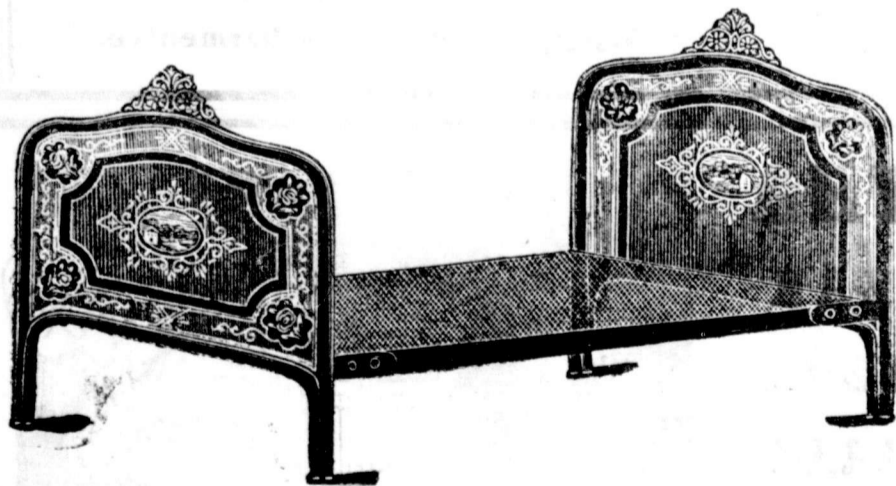
Moskovits Farkas és Társa
czipő és csizmagyar részvénytársaság.

Vas- és Rézipar r.-t. Nagyvárad

Telefon Gyártelep 1015.

Telefon Városi raktár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a

Rákóczi-ut 13-ik szám alatt

Weiszlovits - palotában

vas-és rézbútor kiállításunkat

folyó hó 15-én megkezdjük. Raktáron

tartunk a legszebb és legjobb kivitelű

árakat. Eredeti gyári árban árusítjuk.

A szabadalmazott Éden-pamlag kizárólagos eladási helye!

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, a megtekintés vételkényszer nélkül
maradunk
Teljes tisztelettel

Vas- és rézipar R.-T.